გაზეთის ფასი:

12	თვით	10 მ.	— კ.
11	,,	9 ,,	50 ,,
10	,,	8 ,,	75 ,,
9	,,	8 ,,	— ,,
8	,,	7 ,,	25 ,,
7	,,	6 ,,	50 ,,
6	,,	6 ,,	— ,,
5	,,	5 ,,	50 ,,
4	,,	4 ,,	75 ,,
3	,,	3 ,,	50 ,,
2	,,	2 ,,	75 ,,
1	,,	1 ,,	50 ,,

ივერია

№ 148 ყოველ დღიური საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი № 148

წლიურის ფასის ნაწილ-ნაწილად შემოტანის ვადა

1. ხელის მოწერის დროს—5 მ. და თიბათვის 1-ს—5 მ.

2. ხელის მოწერის დროს—4 მ., მარტის 1-ს—3 მან. და მარიამობისთვის 1-ს—3 მ.

3. ხელის მოწერის დროს—3 მ, მარტის 1-ს—3 მ. თიბათვის 1 ს—2 მ. და ენკენისთვის 1-ს—2 მ.

ვინც ამ ვადაზედ ფულს არ შემოიტანს, გაზეთის გაგზავნა მოესპობა.

რედაქციისაგან

პირველ მკათათვიდამ წლის დამლევამდე გაზეთი „ივერია“ ჰღირს 6 მან.

ბიბლიოთეკა-სამკითხველოებისა, სტუდენტებისა და ხელოსნებისათვის ჰღირს ქალაქში 2 მან. 75 კაპ. და ქალაქ გარედ 3 მან. 50 კაპ.

გაზეთ „ივერიის“ ხელის მომწერთა საყურადღებოდ

რედაქცია აუწყებს იმ ხელის-მომწერთ, რომელთაც მხოლოდ 5 მანეთი აქვთ წარმოდგენილი, შემოიტანონ დანარჩენიც 1 ივლისამდე, რათა გაზეთის გზავნა არ მოესპოთ.

გამოვიდა და ისყიდება ყველა წიგნის მაღაზიაში

თხზულებანი ია ეკალაძისა.

(ავტორის სურათით).

ფასი ერთი მანეთი.

წიგნის დაბარება შეიძლება წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიიდგან.

(15—5).

ვიდებ საეკლესიო **პანკელების სამხატვრო საქმეებს.** მსურველთ შეუძლიანთ მიჰმართონ შემდეგის ადრესით: სოფელი ჰრიუტი, ტფილისის მაზრა, მღვდელს მელიტონ ყანჩაველს.

(15—13)

ქართველნი მკურნალნი:

გედევანიშვილი მიხეილ,—ყორღანოვის ქუჩა, № 16, საკუთარი სახლი. საღამოს 6—7 საათამდე.

ბძელიშეილი კონსტანტინე ელისაბედის ქუჩა. სახლი მილოვისა, № 5

გაბაშვილი გრიგოლ,—კოჩუბეის ქუჩა, № 19.

ვაწაძე სპირიდონ. პეტერბურგის ქუჩა საკუთარი სახლი.

მარიამ ნიკოლოზის ასული ზაალიშვილისა, მიხეილის პროსპექტი, № 145.

დიასამიძე ალექსანდრე,—მიხეილის პროსპექტი, სახლი დოლუხანოვისა, № 123.

კერძო სამკურნალო ექიმის დ. ა. გედევანიშვილისა

კუკია, ველიკოკნიაჟესკის ქუჩა, (Набережная) სახლი აბრამოვისა № 9, მიხეილის ქუჩიდგან-კი № 34.

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე.

დილით:

ა. ნ. დიასამიძე. 11—12 საათ.

ა. ტ. მულინი—ყელისა, ყურისა და ცხვირის სნეულობით შეპყრობილთ. 9—10 ს.

ა. ი. ბალარჯიშვილი. ბავშვებისა, 9—10 ს.

ლ. მ. მონინი. ქალის., საბებ. და ბავშვ. (შემოწმება ძიძისა) ოთხშ., პარასკ. და კვირა 11—12 ს.

დ. ა. გედევანიშვილი—შინაგან, ნერვებისა და ელექტროტერაპია 12—1 ს.

ტყეშელაშვილი.—კბილის ექიმი იღებს ავადმყოფებს დილით 9—11 საათ.

ექიმი ქალი **მ. ქ. იოსელიანი**—ქალისა და საბებიო 12—1 ს. სამშ, ხუთშ. შაბათ.

პრ. გ. სოგოლევსკი — დოსტაქრობა და ორტოპედია: ორშაბათობით, ოთხშაბათობით, პარასკეობით და შაბათობით 1—2 საათ.

პ. ა. ბეიერი. შინაგანი და ბავშვებისა. 1—2 საათ. ყოველ დღე.

სამკურნალოში ჰხდება ქიმიურ-მიკროსკოპიული ბაკტერიო-სკოპიული გამოკვლევანი.

რჩევა-დარიგება 50 კ., ოპერაციები მორიგებით. კრაოტები 3 მან. 5 მანეთამდე. სამკურნალო გაფართოვებულია ოცი კრაოტით.

46—8 ტელეფონი № 274

(წ.)

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ) ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ყ. მ. ჩიქოვანი. 9 საათიდგან 10 საათამდე თვალისა, შინაგანისა და ნერვების ავადმყოფობისა.

მ. გ. ავეტისიანცი. 11—12 საათამდე—კანისა, და ვენერიულ ხირურგიულ ვადმყოფობისა.

ი. ბაბანასოვი. დილის 10—12 საათ. ქალისა და ბავშვთა ავადმყოფობანი.

ქ. ი. ბძელიშვილი. 12—1 საათ. ყელისაა ყურისა და ცხვირის სატკივრისა.

ზ. ა. თარხანოვი. 1—1½ საათ. შინაგანის და ბავშვებისა.

ა. პ. ქარაპეტიანცი. 1—1½ საათ. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა—სამშაბათობით, ხუთშაბათობით და შაბათობით.

გ. სოლოლაშვილი. 9—11 საათამდე კბილების ავადმყოფობანი.

საღამოობით:

ნ. ნ. როსტომბეგოვი. 5—6 ს. ხირურგიულის და კანის ავადმყოფობისა (ელექტრო-ტერაპია)

ვ. ს. ე ლვი. 6—7 საათ. ნერვებისა (ელექტროტერაპიისა), შინაგანი და ვენერიულის ავადმყოფობისა.

ქალი ექიმი **ა. ი. ზჩერბინინა.** 7—7 საათ. ქალისა და საბებიო ავადმყოფობისა.

გ. ა. თარხანოვი. 7½—8 საათ. ბავშვებისა და შინაგანი ავადმყოფობანი.

ს. ტ. არვანიტაკი. 11—1 ს. უკეთებს სახლში და მსურველთ მასსაჟს, აუცრის ყვავილს გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური, ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი **ქ. ბძელიშვილი.**

Первая частная лѣчебница д-ра *Навасардіана.* Тифлисъ противъ памятн. Воронцова. წლ.

ომის ამბები

დეპეშები და წერილები.

მებრძოლთა ფლოტების შეყრა.—ვას. ნემიროვიჩ-დანჩენკოს დეპეშა.—ომის მიმდინარეობა.—იაპონელების მოქმედება ჩინეთში. — წვრილი ცნობები.

10 ივნისს პორტ-არტურთან მომხდარი ამბავი გაზეთ «ტაიმსს» საკუთარმა კორესპონდეტმა შეატყობინა დეპეშით:

იაპონელებმა შენიშნეს, რომ რუსები რამდენიმე დღე გაჩქარებით ასუფთავებენ პორტ-არტურის შესავალს. ამიტომ იაპონელებმა რამდენჯერმე ნაღმი ჩააწყეს ნავსადგურის შესავალთან. ადმირალ ტოგომ ასეთი ხერხი იხმარა: პორტ-არტურის გარშემო წვრილი გემები უნდა დამდგარიყვნენ, რომ რუსებს არაფრის ფიქრი არა ჰქონოდათ. უმთავრესი ძალა კი შორი-ახლო უნდა მიმალულიყო, რომ წვრილ გემებს ყოველ-ჟამს მოშველებოდა. 10 ივნისს პორტ-არტურიდგან სამი ჯავშნიანი გემი და ოთხი კრეისერი გამოვიდა. იაპონელებს იმედი მიეცათ და დიდი გემები პორტ-არტურისაკენ გააშურეს. აქ შენიშნეს, რომ «რეტვიზანი» და «ცესარევიჩიც» გამოსულან, უკანასკნელზე ადმირალის ბაირაღია ამართული. ნავსადგურიდგან დიდი გემები რო გამოდიოდნენ, წინ დიდი სავაჭრო გემები მოუძღოდნენ, თუ ნაღმია სადმე ჩადებული, ისევ სავაჭრო გემი დაიღუპოსო. გემები ძალიან ნელა გამოდიოდნენ. გარედ ნაღმის მმუსვრელი გემები იყო. დილიდგან მოყოლებული ნაშუადღევის სამ საათამდე მოუნდნენ ნავსადგურიდგან გამოსვლას.

იაპონელების ნაღმოსნები სამ დასად გაიყვნენ და რუსის ნაღმოსნებს დაეტაკნენ. რუსის ნაღმოსნებმა მამაცურად იბძოლეს და მტერი უკუ-აქციეს. რუსის გემები ერთს ლარზე გამწკრივდა და დაჩქარებით შანთუნის ცხვირისკენ წავიდა. წინ «ცესარევიჩი» მიუძღოდა. საღამოს ექვსი საათა იქმნებოდა, როდესაც რუსის გემები ენკუნტერის ბედის კლდეს ათ მილზე მიუახლოვდნენ და ადმირალ ტოგოს ესკადრა შენიშნეს. რუსების გემებმა მაშინვე პირი იბრუნეს. ადმირალ ტოგოს ესკადრა დაედევნა. წინ კრეისერები მიცურავდნენ, შემდეგ, ერთის მილის სიშორეზე,—ჯავშნიანი ვემები, რომლებსაც ნაღმოსნების სამი რაზმი აცილებდა. უკან ამოდენავე მანძილზე კრეისერების პირველი დივიზია მისდევდა.

იაპონელები მალე დაეწივნენ და საღამოს 6—7 საათზედ ორთავ ფლოტზედ ომის დროშები ამართეს. მოსალოდნელი იყო, რომ ორი ფლოტი ერთმანერთს დაეტაკებოდნენ. ადმირალი ტოგო რუსის გემებს გვერდთ ამოუდგა და 14 კილომეტრზედ მისდევდა, საითაც რუსის ესკადრა გაბრუნდებოდა, თან ჰყვებოდა. ბოლოს რუსის ესკადრა დასავლეთისკენ გაეშურა და საღამოს 8 საათზედ ნავსადგურის შესავლისკენ მიბრუნდა. ტოგოს ფლოტიც იქით მიბრუნდა და საომრად გამწკრივდა.

რადგან ღამემ უსწრო, ადმირალ ტოგომ თავისი ფლოტი სხვა რიგად დააყენა და ნაღმოსნები გაგზავნა იერიშის მისატანად. რუსის გემები აირივნენ და ნავსადგურში შესვლას ჩქარობდნენ. ხოლო შესვლა მალე არ შეიძლებოდა და ამიტომ ესკადრა ნავსადგურის გარედ გაჩერდა და გათენებამდე იქ დარჩა.

(ნოვ.).

—

დაშიჩაოდგან 18 ივნისს ვას. ნემიროვიჩ-დანჩენკო დეპეშით იტყობინება: ორი დღე განუწყვეტლივ წვიმა მოდის. მთლად მანჯურია წყალმა დაფარა. 7 ივნისს დაბალი ჯარის კაცი ავაკუმ ვოლკოვი ფეხით წავიდა იაპონელების ბანაკის დასათვალიერებლად. ჩინელად მოირთო, საზაფხულო შლიაპა დაიხურა, ნაწნავი დაიკრა თავზე და გზას გაუდგა. ორი დღე დაკარგული იყო. მერე დაბრუნდა და ამბავი მოიტანა; სენიუჩენში ერთ-ნახევარი დივიზია არის, 60 ზარბაზნითა, და 12 ესკადრონიო. მერე ეს ამბავი სხვა წყაროებითაც დამტკიცდა.

ეს ჯარის კაცი მეორეთაც წასულა დასაზვერად და იაპონელების რაზმს შეჰფეთებია. ისინი გამოლაპარაკებიან და დამტვრეულ ჩინურის ენით რუსების ამბავი გამოუკითხავთ. ამასაც იმავე ენაზე უპასუხნია. შემდეგ სენიუჩენს მისულა და შუა ქალაქში იაპონელებში გარეულა, იაპონელებს უცვნიათ რუსი და 12 კაცი შემოხვევია. რუსს რევოლვერი დაუხლია, იაპონელების ცხენს შემოხტომია და გამოჰქრილა. გზაზე ყაზახები შემოხვედრია. ახლა იაპონელ ჯაშუშად მიუღიათ და რუსს ძლივს დაურწმუნებია, თქვენი თანამოძმე და თანამბრძოლი ვარო. ვოლკოვს ბევრი საყურადღებო ქაღალდები, წერილები და რუკები მოუტანია.

ვოლკოვი გენერალ სამსონოვს უნტერაფიცრობით დაუჯილდოვებია, ხოლო ჩინურ ტანთსაცმლითვე გენერალ კუროპატკინთან გაუგზავნია. სარდალმა გადაჰკოცნა და გიორგის ჯვარი ჩამოჰკიდა გულზე. (რ. ს.)

—

«ნ. ფ. პრ.»-ში სწერია: ხუთი თვე გავიდა მას შემდეგ, რაც ომი დაიწყო. სასტიკი ბრძოლაც იყო ხმელეთზე—მდინარე იალუსთან, ძინ-ჯოუსა და ვაფანგოუსთან. ზღვაზედაც რამდენჯერმე დიდი უბედურება დატრიალდა. მაგრამ ომის გათავების ნიშანი სრულიად არა ჩანს, როგორც ომის დაწყების პირველ დღეს. ეხლანდელ ომის განსაკუთრებული თვისება ის არის, რომ რაც მოპირდაპირენი თანდა-თან ერთმანერთს უფრო და უფრო უახლოვდებიან, ომის ბოლო უფრო და უფრო შორს მოსჩანს. რამდენჯერაც ცხარე ბრძოლის ამბავი მოვა, გული გვიფანცქალებს, გვგონია ომი ან ავად ან კარგად უნდა გათავდესო. მერე სიჩუმე ჩამოვარდება და შემდეგ ისევ მცირე შეტაკების ამბავს გავიგონებთ, რომელსაც არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს ომის შედეგისათვის. ჯერ არ მომხდარა ძლიერი, უმთავრესი ომი, რომელშიაც ორთავე მხარე ერთმანერთს შეეჯახება და შეაწყდება, როგორც სხვა ომებში ყოფილა. იმის მაგივრად, რომ ორი მოზღვავებული ძალა ერთმანერთს ერთბაშად შეელიოს, ეს ძალა ქუცმაცდება, მცირე ბრძოლაში იხარჯება და ომი ჭიანურდება და შორს მიდის ისე, როგორც ომის ველი დაშორებულია ჩვენზე. (პრ. ვესტნ.).

—

ერთი მწერალი, ჩინეთის ზედმიწევნით მცოდნე, დიდ მნიშვნელობას აძლევს იმ ამბავს, პეტერბურგში გაგებულს, რომ ჩინეთის იმპერატრიცას განუზრახავს, როდესაც იმის 70 წლის შესრულებას იდღესასწაულებენ ჩინეთში, მანიფესტი გამოსცეს და სრული მიტევება გამოუცხადოს იმ ქვეშევრდომებს, რომელნიც ახალ რეფორმების დასს ეკუთვნიან და ამის გამო დასჯილნი არიან. კანგ-იუ-ვეისა და სხვა ორ მის თანამოზიარეს გარდა, სხვა დამნაშავეებს წინანდელ წოდებასა და თანამდებობას დაუბრუნებს. ეს ამბავი იმას მოასწავებს, რომ იმპერატრიცა იაპონელების რჩევას აჰყოლიაო, ხოლო უნდა ხალხს აჩვენოს, რომ ზომიერ-პროგრესიულ მიმართულებას თანაუგრძნობს და არა უმწვერვალეს მიმართულებას, რომელსაც კანგ-იუ-ვეი ადგია. ჩინეთში მრავალი იაპონელი მასწავლებელი მოგზაურობს და ხალხს ახალ სწავლა-მეცნიერებას უქადაგებს, ასე რომ ჩინეთის რეფორმების ამბავს მალე უნდა მოველოდეთ. ვაი თუ, ამის ნაცვლად, უცხოელთა დევნა ასტყდეს ჩინეთშიო,—ექვით ამბობს გაზეთ «მორნინგ ფოსტის» თანამშრომელი.(რ.ვ.).

—

ლიაოიანიდგან იწერებიან 19 ივნისს, რომ გამუდმებულმა წვიმებმა გზები სულ გააფუჭა. ავდარმა ერთი მსხვერპლი ეხლავე შეიწირა: 16 ივნისს როტმისტრი ნეპლიუევი მდინარე ნანდა-ხეს გადიოდა; წყალმა მოიტაცა და დაახრჩო. ეს როტმისტრი ვაფანგოუს ომში ყოფილა და სიმამაცისთვის საჩუქარზე წარუდგენიათ.

მანჯურიის ლაშქრის სარდალი გენერალი კუროპატკინი ეხლა თვითონ ადევნებს თვალ-ყურს თავის ჯარის მოძრაობას და განკარგულებას აძლევს.

უამინდობისა და უგზოობის გამო, სანოვაგე მეტის-მეტად გაძვირდა.

ყოველ დღე რკინის გზით 15 მატარებელი მოდის. (ნოვსტი).

—

მანჯურიის რუკაზე რამდენსამე ადგილს არის დასახელებული ფინ-შუინლინი და ამის გამო მკითხველმა არ იცის, რომელ ადგილს შეეხება დეპეშით მოსული ამბავი. გაზეთ «ნ. ი. ჰერ.»-ის სამხედრო თანამშრომელი ამბობს, როგორც გენერალ კუროპატკინის მოხსენებიდგანა სჩანს, ეს სახელი უნდა მივაკუთნოთ იმ ადგილს, რომელიც სამხრეთით არის, 37 კილომეტრის სიშორეზე ხაიჩენიდგან. ამ ფინ-შუინლინთან რომ გროვდებიან იაპონელები, ეტყობათ, რა განზრახვაც აქვთ: იმათ უნდათ სრულიად განდევნონ რუსები ლიაოდუნის ნახევარ კუნძულიდგან ჩრდილოეთისკენ და დაშიჩაო დაიჭირონ, რის გამოც რუსები იძულებულ იქმნებიან ნიუ-ჩუანიც დასცალონ. თუ ეს განზრახვა შეასრულეს, მაშინ პორტ-არტურს მიეხვევიან და ვიდრე კარგი ამინდი არ დადგება, ჩრდილოეთისკენ ფეხს აღარ წასდგმენ. (რ. ვ.).

—

ტოკიოდგან ბერლინის გაზეთებს ატყობინებენ 19 ივნისს დეპეშით: შოხუნის სიმაღლეებზე, ლიაოიანის პირდაპირ, რუსებს ძალიან გამაგრებული ადგილები უჭირავთ, რკინის გზის გასწვრივ. სანგრები და თხრილები გარშემოვლილია მავთულებით და წინ ხუთი რიგი ფორ[illegible]ბია დიდ ზარბაზნებით შეიარაღ[illegible]ლი. პორტ-არტურის ჩრდილოეთ[illegible] რუსებმა თხრილი ამოიღეს გარშ[illegible], რომელსაც 81 ინგლისურ მილ[illegible] სიგრძე აქვს, სიგანით 10 ფუტ[illegible] სიღრმეც ამდენივე. თხრილს [illegible]ლიან მავთულის გალავანი არტყ[illegible] (ბ. ვ.).

—

რამდენად მართალ ცნობებსა ჰგზავნიან კორესპონდენტები ომის ველიდგან, შემდეგი ანგარიში გვიჩვენებს, «უტყუარ წყაროებზედ» დამყარებული:

რუსებს მოუკლეს 86,500 ჯარის კაცი და 185,000 დაუჭრეს; 95,000 კა-

ცოც ტყვედ წაუყვანიათ იაპონელებს. რუსებს დაეღუპათ 78 ჯავშნიანი გემი «რეტვიზანის» მინაგვარი, 38 ჯავშნიანი გემი «პეტროპავლოვსკის» სისტემისა, 145 ჯავშნიანი კრეისერი, 411 ნაღმის მმუსვრელი და 1478 ნაღმოსანი.

იაპონელების დანაკლისიც, კორესპონდენტების ცნობებით, ნაკლები არ არის: მოკლულია 96,600 ჯარის კაცი, 199,000 დაჭრილია და 131 ტყვედ წაუყვანიათ რუსებს. დაეღუპათ 49 ჯავშნიანი გემი პირველის ხარისხისა, 84 ჯავშნიანი კრეისერი, 28 ნაღმი მმუსვრელი და 594 ნაღმოსანი.

როგ-რც ეტყობა, კორესპონდენტები თვითონ იგონებენ ამ ამბებს, რომ თავის რედაქციებს რამე ცნობები მიაწოდონ. (ნოვ.).

ტფილისი

*** 20 ივნისს, საღამოს $8^1/_2$ საათზედ, ექიმს ყარამან ჩაქოვანს, რომელიც სცხოვრობს კუკიაში, ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ, რაზიეზჟაია ქუჩაზედ, თავს დაეცნენ ბოროტ-განმზრახველნი. როდესაც ექიმს ჩიქოვანს $8^1/_4$ საათზედ ავადმყოფთა მიღება გაუთავებია და «ტფილისის საკრებულოს» საზაფხულო სადგომში წასვლას ეპირებოდა, მისს კაბინეტში შესულა მსახური და მოუხსენებია, რომ სამი ავადმყოფი კიდევ მოვიდა და გთხოვენ მიიღოთო. ექიმს კარი გაუღია და შეუწვევია «ავადმყოფნი». ორს მათგანს ყბები ჰქონიათ შეხვეული, მესამეს ყაბალახით აუხვევია თავ-ყბა, რომ არ ეცნოთ. ჩიქოვანს უკითხავს ერთ მათგანისათვის, რა გტკივაო, რაზედაც პასუხად მიუცია «ყური მტკივაო». ექიმს გაუსინჯავს და უთქვამს: სრულიად ჯანმრთელად ხარ, არაფერი არ გტკივაო. მაშინ ერთ მათგანს ამოუღია ხანჯალი და დაუყვირნია: «მე არაფერი არ მტკივა, ექიმო, ჩვენ ფული გვინდა, მოგვეცი, თორემ მოგკლავთო». ექიმს ჯერ დარიგება დაუწყია, იშრომეთ და ისე იშოვნეთ ფულიო, შემდეგ ამოუღია სამი მან. და უთქვამს: ამის მეტი ახლა არა მაქვს, ხვალ ბევრი ფული მექნება, მოდით და მოგცემთო. თან ფიჯაკიც გადაუგდია, ნახეთ, თუ არის შიგ ფულიო. ამ დროს შემობრუნებულა ლაქია და რომ დაუნახავს ხანჯალ-ამოღებული კაცი, უკანვე გაბრუნება დაუპირებია, მაგრამ მეორე ბოროტ-განმზრახველს რევოლვერი ამოუღია, 6 პატრონა ჩაუდვია შიგ და დაუძახნია: «გაჩერდი, თორემ მოგკლავო». ამ დროს ტელეფონით ვიღასაც გამოუწვევია ექიმი; ბოროტ-განმზრახველთ ჰგონებიათ, რომ შემოსავალ კარიდგან რეკავენ ზარსაო, საჩქაროდ გამოვარდნილან ქუჩაში, გაქცეულან და დამალულან. იმავე ღამეს პოლიციის მე-9 ნაწილის ბოქაულს ბ-ნს სინტკოსა და უბნის ზედამხედველს მონასტირცევს საჭირო ღონისძიება მიუღიათ და დაუჭერიათ ყველანი. ბოროტ-განმზრახველნი აღმოჩნდნენ ქუთაისის გუბერნიის მცხოვრებნი ფილიპე მანინაიშვილი, ალექსი გეგეჭკორი და ნესტორ ხელაძე. ამას გარდა, დაუპატიმრებიათ აგრეთვე ვინმე გაბისონია, რომელიც შესავალ კარებთან მდგარა იმ დროს, როცა ბოროტ-განმზრახველნი ექიმს სძარცვავდნენ.

*** «ცნობის ფურცელს» დეპეშით აუწყებენ აბასთუმნიდგან, რომ იქ გუშინ-წინ 24 ივნისს გარდაიცვალა ქუთაისის კერძო სამკურნალოს დამაარსებელი და გამგე სამსონ-მელიტონ ბესარიონის ძე თოფურია. გაზეთის სიტყვით, განსვენებულს მთელი თავისი ქონება ქალ. ქუთაისისათვის უანდერძებია.

*** ორშაბათს, 28 ივნისს, ქალაქის მოურავის მოადგილე თავ. ვ. ნ. ჩერქეზიშვილი საბჭოს წარუდგენს განსახილველად საგანს იმის შესახებ, რომ საზაფხულო არდადეგის დროს საბჭომ ქალაქის გამგეობას მიანდოს ხორცსა და პურზედ ნიხრის დადგენა.

*** გუშინ-წინ, 24 ივნისს, ტფილისის სამოსამართლო პალატის სისხლის სამართლის 1-ლმა დეპარტამენტმა განიხილა საქმე ტფილისის მცხოვრებთ მიხეილ კობახიძისა, მიხეილ მჭედლიშვილისა და ქუთაისის გუბერნიის რაჭის მაზრის მცხოვრების აზნაურის ვასილ იაშვილისა, რომელთაც ჰბრალდებოდათ ვაჭარ ვლასოვზედ თავდასხმა და 750 მანეთის წართმევა იმ დროს, როდესაც ვლასოვი ტფილისის საკრედიტო საზოგადოების სადგომიდგან გამოდიოდა. შარშან ეს საქმე განიხილა ტფილისის ოლქის სასამართლომ, დამნაშავედ იცნო ყველანი და გადაუწყვიტა: ყოველისავე უფლება-უპირატესობის ჩამორთმევა და ათ ათის წლით კატორღა. ტფილისის სამოსამართლო პალატამ დაამტკიცა ოლქის სასამართლოს განაჩენი.

*** სპარსეთში, როგორც მკითხველებმა იციან, ხოლერა გაჩნდა. რათა ეს საშინელი სენი კავკასიაშიაც არ იქმნას გადმოტანილი, ტფილისში დაარსდა საგუბერნიო სასანიტარო კომისია. ამ კომისიაში კავკასიის გზათა ოლქის წარმომადგენლად დანიშნულ იქმნა ინჟ. გ. გ. კარაკოზოვი.

*** ქუთაისის მოქალაქეთა მამასახლისად არჩეულ იქმნა ბ-ნი არჯევანიძე.

*** ტფილისის გუბერნატორმა სამხედრო მინისტრისაგან მოწერილობა მიიღო, რომლითაც ატყობინებს, რომ სამხედრო ბეგარის წესდების მე-2 მუხლის ძალით იმ სათადარიგო ჯარის-კაცთ, რომელნიც სამოქალაქო უწყების სამსახურიდგან მოქმედ ჯარში იქმნებიან გაწვეულნი, შეენახებათ ჯარში ყოფნის დროს ყველა ის უფლება და ჯამაგირი, რომელსაც სამოქალაქო უწყების თანამდებობა აძლევდა.

*** ჩვენ გვთხოვენ დავბეჭდოთ შემდეგი: «აგერ ექვს თვეზედ მეტია, რაც ბ-ნმა ნ. ი. თამამშევმა ტფილისში გამართა სტამბა თავის გაზ. «**Кавказскій Листокъ**»-ისათვის. დაარსებიდგანვე ბ-ნმა თამამშევმა 11 საათი შემოიღო სტამბაში მომუშავეთათვის, მაშინ, როდესაც ტფილისის ყველა სტამბებში ცხრა საათის მუშაობაა შემოღებული. ეხლახან თამამშევმა ნახევარი საათი დაუკლო და ახლა $10^1/_2$ საათსა მუშაობენ დღეში. კარგი იქნება, საფაბრიკო-საქარხნო ინსპექტორმა მაინც მიაქციოს ყურადღება ამ გარემოებასა და საყოველთაოდ დადგენილი ცხრა საათი შემოაღებინოს, თუ ბ-ნი ნ. ი. თამამშევი თვითონ არ მოიღებს ამ მოწყალებას; არამც თუ 11—$10^1/_2$ საათისა, არამედ 9 საათის მუშაობაც კი მეტად ძნელი და თითქმის აუტანელია ასოთ-ამწყობთათვის. ვთხოვთ სხვა რედაქციებსაც, გადაბეჭდონ ეს ამბავი თავიან გაზეთებში.»

*** ჩვენ გვატყობინებენ, რომ სოფ. კასპში კვირას, 4 ივლისს, ადგილობრივ სცენის მოყვარეთაგან გამართული იქნება წარმოდგენა, რომლის წმინდა შემოსავალიც გადაიდება წითელის ჯვრის სასარგებლოდ. წარმოადგენენ ავქ. ცაგარლის ოთხ-მოქმედებიანს დრამას «ქართველი დედა».

*** რადგანაც სპარსეთში ხოლერა გაჩნდა, ტფილისის გუბერნატორმა, მთავარმართებლის განკარგულების თანახმად, გუშინ მისწერა გუბერნიისა დ მაზრის თავად-აზნაურთა მარშლებს, მაზრის უფროსებს, ტფილისის ქალაქის მოურავის მოადგილეს და სხვებს, განკარგულება მოახდინონ, რომ განახლებულ იქმნას სანიტარული მოქმედება ქალაქებისა, დაბებისა და სოფლების დასაწმენდ-დასასუფთავებლად და, საზოგადოდ, საჭირო ღონისძიებათა მისაღებად. გუბერნატორმა ამასთანავე დაუგზავნა ყველა ზემოხსენებულთ მთავრობის მიერ გამოცემული წესები ხოლერასთან ბრძოლის დროს სახელმძღვანელოდ.

*** 23 ივნისს, როგორც „კასპი“ იუწყება, ბაქოში შესამჩნევი მიწის ძვრა ყოფილა. მიწა ორჯერ იძრა თურმე. უბედურება არა მომხდარა-რა.

*** სოფელ მუხრანში, საუფლისწულო მამულში, როგორც „კავკ. სელსკ. ხოზ.“ იუწყება, ვენახებს ფილოქსერა გასჩენია.

*** კავკასიის დედათა ინსტიტუტში 20 ივნისს, მოხდა კენჭის ყრა სამის სახელმწიფო ვაკანსიის მისაღებად; ადგილობრივ მცხოვრებთაგან იმ კატეგორიის ბავშვს, რომელსაც დედმამა ჰყავს, კენჭი შეხვდა ქუთაისის გუბერნიის მცხოვრებ აზნაურის ლ. პ. მაჭავარიანის ასულს ლიუბას, ხოლო ნახევრად ობოლთა კატეგორიიდგან კენჭი შეხვდა პორუჩიკების ლ. მ. გუსენკოსა და კ. თათარინოვის ასულთ - ლიუბასა და ქსენიას.

*** კავკავში აგვისტოს პირველ რიცხვებიდგან დაიწყებს მოძრაობას ელექტრონის ტრამვაი.

*** იმ მაჰმადიანთ, რომელნიც სამხედრო ბეგარას არ იხდიან, გადასახადი უნდა დააკისრონ. ამის გამო კრება ჰქონდათ მოქალაქე და ხელოსან მაჰმადიანთა რწმუნებულთ, მაგრამ რადგანაც ნამდვილი ცნობები არა ჰქონდათ ბეგარა-მოსახდელ და უკვე მოხდილ ტფილისში მცხოვრებ მაჰმადიანთა, ვერავითარს აზრს ვერ დაადგენენ. ამიტომ გადასწყვიტეს, რომ ანბანის მიხედვით შეადგინონ საჭირო ცნობები იმათ შესახებ.

*** ტფილისში, როგორც «კავკ.»-ი იუწყება, არსდება ამხანაგობა, რომელსაც აზრად ექმნება საცხოვრებელ სადგომების აგება და შეღავათიანის პირობებით გაქირავება ღარიბ ხალხზედ. ამხანაგობა თავის მოქმედებას გააფართოვებს მთელს ამიერ-კავკასიის დაბა-ქალაქებზედაც.

*** 17 ივნისიდგან ხელახლად შეუდგნენ მცხეთის საპატრიარქო ტაძრის რესტავრაციას.

† სამსონ ბესარიონის-ძე თოფურია.

(ნეკროლოგი)

მწარედ დაგვაღონა და გული დაგვწყვიტა სამსონ თოფურიას გარდაცვალების ამბავმა. მისს სიკვდილს არავინ მოელოდა, ავადმყოფობის ამბავიც რიგიანად არ მოგვსვლია და უცებ-კი თავს დაგვატყდა საზარელი დეპეშა აბასთუმნიდან.

განსვენებული სამსონ დაიბადა სოფ. აბაშაში (სენაკის მაზრა). მამა მისი იყო სუხუმში კარის მღვდელი და მოძღვარი თ. დიმიტრი შერვაშიძისა, ტფილისის გუბერნატორად ნამყოფის თ. გიორგისა. სამსონმა პირველ-დაწყებითი სწავლა მიიღო სუხუმის სამთო სკოლაში და მერე, ქუთაისის გიმნაზიის დამთავრების შემდეგ, ოდესის უნივერსიტეტში შევიდა საბუნების-მეტყველო ფაკულტეტზედ.

კურსის დამთავრების შემდეგ სამსონი ხარკოვის უნივერსიტეტში გადავიდა სამკურნალო ფაკულტეტზედ და 1885 წელს მკურნალად გამოვიდა.

სამშობლოში დაბრუნების შემდეგ მის ოცნებად გადაიქცა რიგიან კერძო სამკურნალოს დაარსება ქუთაისში, მხნედ შეუდგა სამსონი ამ თავისის სულის-სწრაფვის განხორციელებას. სამსონი ღარიბი და ხელ-მოკლე კაცი იყო და ამისთანა დიდის საქმის შეჭიდება არც ისე ადვილი შესასრულებელი იყო. მაგრამ სამსონი იმედს არა ჰკარგავდა, იმის რკინის ხასიათსა და დიდს მხნეობას ვერავითარი დაბრკოლება ვერ გაუძღლებოდა წინ. ყოველივე შეიმუსრებოდა და შეიმუსრა კიდეც. ამ თერთმეტის წლის წინად განხორციელდა გულითადი სურვილი განსვენებულისა და მისმა ოცნებამ ხორცი შეისხა. დაარსდა ქუთაისში კერძო სამკურნალო სამსონ თოფურიასი, საუკეთესოდ მოწყობილი. სამკურნალო ნელნელა გაფართოვდა და დღეს ისეთს მდგომარეობაში იმყოფება მისის ერთგულისა და მხნე პატრონის წყალობით, რომ არამც თუ ჩვენში, სხვა განათლებულ ქვეყანაშიაც-კი თავ-მოსაწონებელი უნდა იყოს. სულ ცოტა 80,000 მან. მაინც ჰღირს დღეს ეს სამკურნალო, რომელშიაც პატრონს რამდენიმე საწოლი ჰქონდა გამართული და უსასყიდლოდ უვლიდნენ ხელ-მოკლე და შეუძლებელ ავადმყოფთ.

საოცარი თურმე იყო მხნეობა და გამრჯელობა განსვენებულისა სამკურნალოს კეთილ-დღეობისათვის. დილიდან მოკიდებული შუა ღამემდე მისი ფეხი არ ჩაიდრიკებოდა. ყველას ჰხედავდა მისი თვალი, ყველას ისმენდა მისი ყური და იოტის-ტოლა რამეც-კი არ გამოეპარებოდა სამკურნალოს ცხოვრებაში. ყველა ხელქვეითიც აღფრთოვანებით მუშაობდა მის შემხედვარე.

რუსეთშივე დაუზიანდა ჯანი განსვენებულს. მეტადრე ფილტვების ავადმყოფობას ჩიოდა. სამკურნალოში გამუდმებულმა შრომამ და არა-რაისაგან დიდის საქმის შექმნამ დიდი ჯაფა მოინდომა, დიდი ზნეობრივი და სულიერი მოუსვენრობა გამოაცდევინა და შერყეული ჯანი უფრო შეურყია. სამსონი იძულებული იყო ვენას წასულიყო სამკურნალოდ. იქიდან დაბრუნებული კარგად ჰგრძნობდა თავს, ვიდრე სხვა სენი არ გაუჩნდა მის ჯანს, ესრედ-წოდებული ჰყურტი — **сахарная болѣзнь**.

23 ივნისს სამუდამოდ მოუღო ბოლო ულმობელმა სენმა მდევივით კაცს, ყოვლად გაფრთხილებულს და მცოდნე მკურნალს. დარჩა ობლად და უპატრონოდ მისი შვილივით ნაამაგარი და ფრიად სასარგებლო, ნაყოფიერი საქმე — სამკურნალო, რომელიც უანდერძებია განსვენებულს ქუთაისის ქალაქისათვის.

ცხოვრება და ღვაწლი სამსონ თოფურიასი დიდად საგულისხმიეროა ყოველის ჩვენგანისათვის. იგი მოგვასწავებს, თუ რა შეუძლიან ერთის კაცის მხნეობასა და მრჯელობას.

დიდი სიკეთე დასთესა განსვენებულმა თავის სამშობლო ქვეყანაში, დიდი ამაგი დასდო მან თავის თანამემამულეთა და საოცარი მაგალითი დაგვისახა ტანჯულთა და ავადმყოფობით შეპყრობილთათვის თავ-განწირულის და მათ მიმართ სიყვარულით აღსავსე მუშაკობისა.

მისნი თანაგრძნობნი, მასთან განკურნებულნი და შვების მიმღებნი, არასოდეს არ დაივიწყებენ თავის დიდად მოჭირნახულე კაცის სახელსა და ხსოვნას.

გრ. ყიფშიძე.

სვანეთში ორის კვირით

XXI.

(შემდეგი *)

ლენჟერის საზოგადოება დავაკებულ ფერდობზედ მდებარეობს და სდ. ჭალას გადაჰყურებს ჩრდილოეთიდგან.

საზოგადოება ხუთი პატარ-პატარა სოფლიდგან შესდგება: ნესგუნი, ლაშხერი, ლემსი, ქაშუეთი და სოლი. ამ სოფლებში მცხოვრებ სვანთა გვარებიც წმინდა ქართულია: გულედანი, მაგედანი, ხაბთანი, ჯოჯუანი, უდეზიანი, ილიანი, ფილიარი, ნავერიანი, ლუდიარი, ნიკოლოზიანი, ანთო, ფილფანი და გენგლანი.

ს. ნესგუნში წმ. გიორგის საყდარია, თლილის ქვით ნაშენი, გარს მშვენიერი ამწვანებული ეზოთი. ამ საყდარში ვნახეთ დიდი ტანის ტყავზედ ნაწერი (XII საუკ.) მათეს თავის სახარების თარგმანება, იოანე ოქროპირისა, კარგად შენახული. იქვე ვნახეთ პატარა ვერცხლის, საუკეთესო ხელოვნებით შეჭედილი ღვთის მშობლის ხატი. ზურგზედ აქვს უძველესი ასო მთავრული წარწერა; მშვენიერის იამბიკოს ლექსით.

№ 97. «რომელმან ეგე ევას მიუზღე ვალი
ჰრქუ რაჲ გაბრიელს-ვარ უფლისა მხევალი,
მეშინის სტუმრე ქუეყანად მავალი;
დაიმხო ძალი პირველ სისხლადა მარ͡ალი,
ქალწულო, მიხსენ ბორენა ჭირმრავალი!»

თვით ხელოვნება ხატის შეჭედილობი-

*) იხ. ივერია № 147.

ფელეტონი

უიდიალო.

ოჰ, იდიალო!.. ციურო ძალო!
რად გამიფრინდი? სად მიმეფარე,
რომ სიჭაბუკის ტკბილ-ნეტარება
მოხუცობის დროს მინაღველ-მწარე!..

—

ძნელი ყოფილა გულის გატეხა
და უარ ყოფა მომხიბლავ, მცნების,
როცა გიგებ, რომ ყოლიფერი
ნაყოფი იყო თურმე ოცნების!..

—

მე[illegible]ნ მიყვარდი უცნაურ გრძნობით,
მასაც სხ[illegible]რძნობა ვერ ედარება!..
იქ იყო ჩემი [illegible]დილ-სიცოცხლე
და საორქვეყნო [illegible]ილ ნეტარება.

—

ყველგან, ყოველთვის [illegible]რს მყოფს
თუ [illegible]ოს,
თვალწინ ოცნებით მეხატებოდი
და აღმაფრენის გრძნობა-გუნებით,
სამსონის ძალად მემატებოდი!

—

შენი ტბილი ხმა და მოძრაობა,
შენი ღიმილი და შემოხედვა,
გასპეტაკებულს საკურთხევლად გულს
ცისა და ქვეყნის საკმევლად მედვა.

—

ვიყავ ბედნიერ და შევყურებდი
ჩემთვის გაღებულ სამოთხის კარებს!..
მაგრამ სოფელი, დაუნდობელი
სამარადისოდ არ ვის ახარებს:

—

მიმუხთლა მეცა!.. მეხად დამეცა!
გულზე დამენთხა მე ნაღველ-შხამი
და მომეწამლა, არ თუ მყოფადი,
თვით წარსულისაც ყოველი წამი.

—

და ან რაღაა უიდიალოდ
ჩემი სიცოცხლე, თუ არ ვაება?
ვაი მას, ვინც რომ ჩემებრ უმართლად
ცხოვრების ქსელში ობლად გაება!

აკაკი.

ფიქრი და შენიშვნა.

III

(შემდეგი *)

ამ გვარად, საქარხნო და საფაბრიკო წარმოების ჩქარი განვითარება და ისიც შუა-გულ რუსეთში, რათა ეს ნაწილი, დ[illegible]ბოძი მთელ იმპერიისა, ეკონომიურად გა[illegible]ონებულიყო დანარჩენებზე,— ასეთი იყო [illegible]ხელმწიფოს ინტერესი. ეს წარმოება უცბად, [illegible]ლაც 30—40 წლის განმავლობაში, რასაკვი[illegible]ელია, ვერ განვითარდებოდა თავის-თავად, ვერ მოაგროვებდა მოკლე ხანში მრავალ მილიონებს, ვერ შექმნიდა იმ მოძრავ ძალას, რომელსაც უნდა დაეტრიალებინა ქვეყნის ბუნებრივი სიმდიდრე და რუსეთიც გამოეყვანა საერთა-შორისო ბაზარზე, სასაჭირო იყო ამისთვის, ამ ჩქარ განვითარებისათვის, მთავრობის დახმარება, შექმნა ხელ-საყრელ ვითარებისა, ნოყიერ ნიადაგის მომზადება და მუდმივი მფარველობა: მძიმე სადამოჟნო ტარიფი, რკინის გზების გაყვანა, მთავრობის გარანტიები—თავდებობა სააქციონერო საზოგადოებათა ობლიგაციებისა, მეტად სარფიანი კონცესიები, მონოპოლიები, სუბსიდიები, პრემიები, სახაზინო ფოდრათები და სხვა. პირველი საქმე კი, რასაკვირველია, რკინის-გზების გაყვანა იყო, საფაბრიკო და საქარხნო საქონლის გადამზიდავი საშუალება. აი რა სისწრაფით მიდიოდა რკინის გზების გაყვანა რუსეთში ამ 50 წლის განმავლობაში:

რუსეთ. იყო	1850 წ.—	468	ვერ.რკ.-გზა.	
„	„ 1860 „—	1,490	„	„
„	„ 1870 „—	10,090	„	„
„	„ 1880 „—	21,226	„	„
„	„ 1890 „—	28,581	„	„
„	„ 1900 „—	41,209	„	„

წელს ეს სიგრძე 50 ათას ვერსს გადასცილდა. ამ გზების გაყვანაზე დახარჯულა დაახლოვებით $4^1/_2$ მილიარდი და ამათში $2^1/_2$ მილიარდი მოსდომია რელსების, ორთქლით—მატარებლების და ვაგონების შეძენას,—ესე იგი ამის გამკეთებელ ქარხნებს რგებიათ. სახელმწიფოს ვალი აუღია და ამდენი ფული დაუხარჯავს უმეტეს ნაწილად შუა-გულ რუსეთში: იქ გაუყვანია უდიდესი ნაწილი რკინის გზებისა. იქაურ მექანიკებს რგებიათ ეს $2^1/_2$ მილიარდი მანეთი. განაპირა ქვეყნებში რკინის გზები უფრო სტრატეგიულ საჭიროების მიხედვითაა გაყვანილი, ჯარების გადასაყვანად; ადგილობრივი მოთხოვნილება ეკონომიურ ცხოვრებისა უყურადღებოთაა დატოვებული. კახეთს ურკინის-გზოთ სული ეხუთება, ყარსის უდაბნოებში კი ცარიელი ვაგონები მიჩახჩახებენ, რაც ერთს მოსკოვის, ან ტულის, ან ვორონეჟის გუბერნიებში რკინის გზებია, მთელ ამიერ-კავკასიაში არ იქმნება იმდენი.

რკინის გზების შემდეგ წარმოების გაძლიერებას ესაჭიროებოდა მფარველობა და დაცვა ევროპიულ წარმოების შეცილებისაგან; მთავრობას საზღვარზე გზა უნდა შეეკრა იმ საქონლისათვის, რომელსაც ევროპა ჰგზავნიდა ყოველთვის რუსეთში გასასაღებლად, საჭირო იყო სადამოჟნო ბაჟის დაწესება შემოტანილ საქონელზე და ეს მით უფრო სასურველი იყო, რომ თუ ერთის მხრით შინაურ მრეწველობას ამით მოცილე მოაკლდებოდა, მეორით-კი მთავრობას მეტ შემოსავალს გაუჩენდა. ბაჟი დაედო ყოველგვარ საბაფრიკო, საქარხნო და სამეურნეო წარმოებას. აი როგორ იზრდებოდა თან და თან ეს გარდასახადი: შემოტანილ საქონლის ფასში თითო მანეთზე ედებოდა ამდენი კაპეიკი.

	საჭმელ-სასმელზე: (ჩაი, ყავა, ბრინჯი, თევზეულობა და სხ.		საფაბ.-საქარხ. მასალაზე: (ბამბა, მატყლი, რკინა, ფოლადი, ქონი და სხ.).		გაკეთებულ საქონელზე: (მანქანები, იარაღი, ინსტრუმენტები).
1875 წ.	—27 კ.	—	$5^1/_2$ კ.	—	$11^1/_2$ კ.
1880 „	—35 „	—	10 „	—	14 „
1885 „	—49 „	—	14 „	—	27 „
1886 „	—59 „	—	16 „	—	30 „
1890 „	—71 „	—	19 „	—	28 „

მაგრამ სადამოჟნო ტარიფის გაძლიერებას ამ ციფრებზე უკეთ გვაჩვენებს დამოჟნების წლიური შემოსავალი, რომელიც ჰქონდა ხაზინას სხვა და სხვა დროს:

1867 წ.	1877 წ.	1887 წ.	1897 წ.	1901 წ.
38 მილ. მ.	52 მილ.	97 მილ.	195 მილ.	219 მილ

თუ სადამდინ მივიდა ეს «**покровительство и поощреніе отечественной промышленности**», ნათლად სჩანს, სხვათა შორის, შაქრის წარმოების ისტორიიდამ. 1891 წელს შაქარს თითო ფუთზე გაწერილი ჰქონდა თითო მანეთი აქციზი. ე. ი., რუსეთში შაქრის მექარხნე ყოველ

სა, პალეოგრაფიული ხასიათი ასოებისა და კილო ამ ხუთმუხლოვანი იამბიკოს ლექსისა გვაფიქრებინებს, რომ მომქედი ხატისა არის საქართველოს სამეფო ოჯახის შვილი და არა უგვიანეს XI საუკუნისა. ჩვენის ფიქრით, აქ მოხსენებული ბორენა არის „ოვსთა მეფეთა ასული, დაჲ დურღულელისა“, რომელიც პირველის მეუღლის, ბიზანტიის იმპერატორის ასულის ელენეს სიკვდილის შემდეგ მეფე ბაგრატ IV შეირთო ცოლად [1]).

ს. სოლში სამი საყდარია წმ. გიორგისა, მაცხოვრისა და მთავარ ანგელოზისა.

წმ. გიორგის საყდარში, პატარა ვერცხლის ხატზედ წმ. გიორგის და წმ. დიმიტრის სახეებია გამოყვანილი წარწერით: «წმ. დიმიტრი ჯანაოზი». „წმ. გიორგი.“ № 98. მოწამეთა შორის მხნეო გიორგი და დიმიტრი, მეოხ-მფარველ ექმენ მამკობსა ხატისა შენისა გულდთას, მიქაელ და მერგილს, რაითს, არდამს, თამარს საუკუნოსა...“

მეორე წმ. გიორგის საყდარში წმ. ონოფრეს ხატის ზურგზედ: № 99. «წმიდაო ონოფრე, მეოხ და მფარველ ექმენ წინაშე ღუთისა მოსავსა შენსა სასუნსა ვარდანის ძესა და მეუღლესა ჩემსა ხათუთასა».

წმ. გიორგის ოქროთი შეჭედილ პატარა ხატზედ: № 100. «ქ. წმიდაო გიორგი იღორისაო, მეოხ და მფარველ მექმენ მოსავსა შენსა თევდორაძესა ღემეტრეს, რათა მცველ მექნა...»

ვერცხლის მაცხოვრის ხატის ზევით არშიაზე, № 101. «ქ. ქრისტე ღ̃თო, რომელმან ძელისა მიერ ჯუარისა დასაჯე ცოდვაჲ კაცისა, მეცა მიხსენ სასჯელისაგან მსასოებელი სალტაძე... ძელისა მიერ ცხოვრებისა მომჭმადლე ხსნაჲ სოფელსა ქრისტე, მიხსენ მეცა მვედრებელი სიღხან».

თავზედ აწერია ბერძნულად „IC XC..... AHACTACIC (აღდგომა)“; შემდეგ დაბლა არშიაზე, № 102. «ქ.ჳ ქრისტე: ღუთისა სიტყუაო! შემწირველსა: დედოფალსა რუსუდანს მწისა და გამზრდელისა.... ქ̃ე უწდოჲ ნამსახურები და დირსმყავ დ.....

დედოფალი რუსუდან არის მამიდა და აღმზრდელი დედოფლის წმ. თამარისა.

ს. ქაშუეთის გაბრიელ მთავარ-ანგელოზის საყდარი შიგნით მთლად მოხატულია. კანკელი მშვენიერის ხელოვნებით გაკეთებულია თლილის ქვისაგან. მაღლა თაღის არშიაზედ აწერია, № 103. «ესე არს ბჭე სასუფეველისა და მართალნი შევლენ ამას შინა».

ჩრდილოეთის და სამხრეთის კედლებზედ დაბლა, დასავლეთის მხრივ დახატულნი არიან სამეფო კაცნი და ქალნი, წაბლალულის წარწერით, ასო მთავრულით, ასე XIII საუკ. აქ არის ოქროში დაფერილი ვერცხლის ხატი იოანე მახარობელი, ფეხზე მდგომი, მაკურთხეველი პროხორესი, რომელიც ზის და სწერს. აქვს წარწერა, № 104. «წმიდაო იოანე მახარებელო ადიდე საბა დრანდელი». «წმინდაჲ პროხორე». ჩვენ ეჭვი არა გვაქვს, რომ აქ მოხსენებული საბა ეპისკოპოსი არის ის სახელოვანი საბა მტბევარი, რომელმაც მცირე წლოვანს მეფე ბაგრატ IV-ს დიდი ერთგულება აჩვენა ბერძნების შემოსევის დროს, როდესაც (1028 წ.) ერისთავნი და სხვა მღვდელთ მთავარნი შავშეთისა გაუდგნენ ბაგრატს და მიემხრნენ ბერძნებსა [1]).

ეს საყუარი გარედგანაც ოდესმე მთლად მოხატული ყოფილა, მაგრამ გადასულა და მხოლოდ ჩრდილოეთის კედელზედ, საწვეთს (კარნიზი) ქვეშლა დარჩენილა. ეს მხატვრობა წარმოადგენს ძველი ამირანდარეჯანიანის დევ-გმირთა ბრძოლას. აღმოსავლეთით დახატულია ვეშაპი და ამირანი ხუცური ასომთავრულის წარწერით, № 105. «ოდეს ამირანი ვეშაპმან ჩანთქა, ვეშაპი მოკლა და გამოვიდა». ამირანი ხმალ გაწვდილი თავსადგას მოკლავს ვეშაპსა.

შემდეგ დახატულია ამირანის ბრძოლა ბაყ-ბაყ მდევთან, რომლისათვის ამირანს ხმლით თავი გადაუჩეხია და სისხლის ნაკადული თქრიალით გადმოსჩქეფს. აწერია № 106. «ჭომი ამირანისა და ბაყბაყ დევისა». ამირანს უკან უდგანან—ბადრი, უსიბი დი სეფედავლა. ყველანი დარახტულ ცხენებზედ სხედან და ჩაჩქან-მუზარადში იარაღ ასხმულნი. თუ რამდენად ყოფილა XII—XIII საუკ. ამირან დარეჯანიანი სვანეთში გავრცელებული, ამას გვაჩვენებს დღემდე წმინდათ დაცული ამირანის ლექსი:

სანადიროს დავდიოდი
ამირანი მისი ძმანი.
წინ ირემი შეგეყარათ
ვოქვრე ჰქონდათ რქები მისი
დევიჩოქე შევასრულე, (დ̃ ვესროლე)
ბეჭს შარი (ტყვია) შამოვკარი,
არ გავარდა ცვარი სისხლი!
დღითი ვდივე, ღამე ვდექი,
არ დავკარგე კვალი მისი,
ამიძლვა და წინ წამიძლვა,
შუა ბალხეთში ჩამიძლვა.
დედა მყავდა ბალხეთისა,
ბალხეთს ვკითხულობ დედაო.
«შე უმარწვილო, ძმაო ვისი ხარ?»
—ჯერ ღვთისაგან, მე არ ვიცი,
გარზდილი ვარ იამანის,
იამანის სამძესა.
მინდორ შუა ციხე იდგა.
სამჯერ რგულულ (გარს) მოუარე;
არა მქონდა კარი მისი.
ამირანმა ქუსლი ჩაჰკრა,
შეამტვრია კარი მისი;
შიგ შევხედე—კარსუკან კუბო იდგა;
შიგ შევხედე მკვდარი იდვა.
„შემებრალა უფვა მისი!
ორ თით შუა წიგნი ჰქონდა,
წიგნი ჰქონდა ჩაწერილი,
ჩაწერილი დავაუბაზე;
დავაუბა მემტერებოდა,
გულსა ჩამუვა ჯავრი მისი,
ვინც დავა უბაუს ჩამომიკლავს
მასა ჰქონდეს ცხენს იარაღი
სადარი და ლურჯი ცხენი,
ფარხმალი და ჯაჯვი მისი,
იარაღი და კაბა მისი!» [2])

რა თქმა უნდა, ოდესმე ეს მშვენიერი მხატვრობაც გადავა და გაჰქრება, როგორც სხვა მხარეებზედ. ამიტომ ურიგო არ იქმნება ვინმემ იკისროს ამ ხატვრობის უცვლელად გადმოხატვა და შთამომავლობისათვის შენახვა. მხატვრობა ეკუთვნის XIII საუკუნეს.

შუადღის ხანს გავსწიეთ ლატალის საზოგადოებისაკენ.

(შემდეგი იქმნება).

მღ. პ. კარბელაშვილი.

[1]) იხ. ქ.-ცხ. 1 ნაწ. 221 გვ. უნდა იმედი ვიქონიოთ, რომ მამა ბესარიონ ნიჟარაძე ამ ძვირფასის ხატის საშვილიშვილოდ შენახვას უზრუნველ ჰყოფს და ალალ-მართალ სვანებს ღირსეულად გააცნობს, ვითარცა კარგი მცოდნე სიძველეთა მნიშვნელობისა სარწმუნოების მხრივ სვანთა შორის.

[1]) იხ. ქ. ცხ. 1, 219—229.

[1]) იხ. ქ.-ცხ. 1, 219—220 გვ.

2) იხ. Сбор. матер. для опис. мѣстн. и плем. Кавк. в. 31, 1902 г. 44—46 გვ.

რუსეთი

კიევი. (საკუთარის კორესპონდენტისაგან). ამ მოკლე წერილით მინდა ვამცნო მკითხველს შემდეგი ახალი და სასია. მოვნო ამბავი.

კარგი რამ და ისიც ქართველ ახალგაზდის შესახებ ვის არ გაუხარებს გულს, რომ გულ-წრფელ ქართველს არა აგრძნობინებს სიამოვნებას.

ბ. კეკელიძე, რომლის თხუზულების შესახებაც უკვე იყო «ივერიაში» დასტამბული წერილი და რომელმაც წელს დაამთავრა სწავლა კიევის სასულიერო აკადემიაში, აკადემიის პროფესსორთა კრების გადაწყვეტილებით დატოვებულ იქნა აკადემიაში სტიპენდიანტად, ესე იგი საპროფესოროდ მოსამზადებლად. კეკელიძემ მომავალში დაიჭირა პროფესორ დიმიტრიევსკის ადგილი. ეს პირველი მაგალითია ქართველის აკადემიაში სტიპენდიანტად დატოვებისა.

აი რას ნიშნავს შრომა, ცოდნის შესწავლის სურვილი და სიყვარული მეცნიერებისადმი, რასაც ჩვენების დიდი ნაწილი აქ არა სცემენ თაყვანს ძაინცა და მაინც, თვისდა საუბედუროდ ზარმაცობენ.

სალამი მშრომელ ახალგაზდას და ბრწყინვალე მომავალი ჩვენდა სასიხარულ-სასიქადულოდ.

ამასთანავე გამცნევთ, რომ წელს აქ დაამთავრა სწავლა ექიმმა არდიშვილმა, რომელსაც აღმოსავლეთისაკენ უპირებენ გაგზავნას, და ინჟენერმა კაციტაძემ პოლიტეხნიკიურ ინსტიტუტში.

მალაქია ბოლქვაძე.

დეპეშა

(რუსეთის ცეპეშათა სააგენტოსაგან)

24 ივნისი.

პეტერბურგი. დეპეშა გენერალ-ადიუტანტის კუროპატკინისა მის უდიდებულესობის სახელზე 22 ივნისს: «12 ივნისს ვაფანგოუს მიდამოებში მზვერავებს სროლა ჰქონდათ, რომლის შემდეგაც იაპონელები სამხრეთად წავიდნენ; ჩვენ ამ დროს ორი ცხენი დავიჭირეს. სიაოშენტუნთან, გალოს სიმაღლეებზე, ჩვენს მზვერავებს სროლა მოუხდათ იაპონელებთან, ამ დროს ორი ყაზახი მოგვიკლეს, ორი დაიჭრა, ცხრა ცხენიც დაიჭრა. სამხრეთად აღმოაჩინეს, რომ სოფელ იანშუფანთან იაპონიის მოწინავე რაზმებია, ასე 1000 კაცამდე, ერთის ქვეითა ესკადრონით და ოთხის ზარბაზნითა. ამ ადგილას იქიდანაც გროვდება მტერი. როგორც ჩინელები ამბობენ, ეს ჯარები გადმოუსხამთ დაჩაჟენსეში, 60 ვერსზე სამხრეთ-დასავლეთად დაგუშანიდან. 21 ივნისს მზვერავი ყაზახები ჩავიდნენ პალიამცზამდე, რომლის სამხრეთადაც ნახეს დიდი ჯარი მტრისა. ჩვენ პალიამცზესთან ერთი ყაზახი დავიჭირეს. 21 ივნისს ჩრდილოეთის გზაზე, უიდალინის გადასავალზე, ჩვენმა ორმა როტამ და ასეულმა უკან დაახევინა იაპონელებსა, ამ დროს ერთი ყაზახი მოგვიკლეს, ერთი დაგვიჭრეს და სამიც უგეშოდ დაიკარგა.»—დეპეშა ვიცე-ადმირალის სკრიდლოვისა მის უდიდებულესობასთან 22 ივნისს: 1) უქვეშევდომილესად მოვახსენებ თქვენს უდიდებულესობას, ნაღმოსანმა რაზმმა ვლადივოსტოკის ნავსადგურიდამ და ტრანსპორტმა «ლენამ», რომელიც გეზხანს გაიგზავნა მეორე რანგის კაპიტანის ბარონ რადენის უფროსობითა, აღმოაჩინა, რომ იმ ნავსადგურში არავითარიმე სამხედრო გემები არ იდდა. იყო უბრალო სავაჭრო ნავები, ხალხი გადმოსხეს და ნავები დასწვეს. იაპონელთა უბანში და ნაპირზე შენიშნეს იაპონიის ჯართა ფაცაფუცი, რომელთაც ჩვენს ნაღმოსნებს სროლა დაუწყეს; ჩვენც ვესროლეთ და ხალხი ჩამოეცალა ნაპირს». 2) სათარეშო გემთა რაზმმა ადმირალ ბეზობრაზოვის ბაირაღით გაიარა კორეის ყურეში და 6 საათსა და 20 წუთ, საღამოთი, შეხვდა 7 დიდს გემსა. იმათგან გარეგნობით 4 ჯავშნიან სათარეშოებს გვანდა, 3 საესკადრო ჯავშნიან გემსა, 1 თუ 2 ნაღმოსანიც იყო. ჩვენი რაზმი უკან შეტრიალდა. მტერი გამოეკიდა და სროლა დაიწყო, მაგრამ სიშორის გამო ვერ დასწვდა. ჩვენებმა პასუხი არ გასცეს. 8 საათზე, საღამოთი, 16 ნაღმოსანმა გემმა წინიდან მოიტანა იერიში, მაგრამ უნაყოფოდ ჩაიარა. ადმირალი ბეზობრაზოვი ჰფიქრობს, რომ მტერს ორი ნაღმოსანი დაეღუპაო. მეორე დილას მტერი აღარა სჩანდა. რაზმს არც რა დაჰკლებია-რა და არც არა გაფუჭებულა-რა. 3) 21 ივნისს ვლადივოსტოკში მოიყვანეს ლეიტენანტ ჟერვეს უფროსობით ჩვენის სათარეშო გემებისგან შეპყრობილი იაპონიის ზღვაზე ინგლისის გემი «ჩელტენჰემი 6 ათას ტონნისა. ის მიდიოდა ოთარიდან ფუზანს, მიჰქონდა შპალები და ხეები სეულ-ფუზანის რკინის გზისათვის.

25 ივნისი.

პეტერბურგი. გენერალ სახაროვის დეპეშა უმთავრესს შტაბს 23 ივნისით: «21 ივნისს სამხრეთ ფრთედზე მტერს უნდოდა ჩვენი მოწინავე რაზმი უკან დაეწია, მაგრამ ამაოდ. რადგან იაპონელებმა დასცალეს სოფლები ვაფანგოუ და პოტაიცზი, ჩვენ 21 ივნისს დავზვერეთ ადგილები სენჩენისაკენ. 9 საათზე დილით მტერი აღმოჩნდა სოფ. ვნაცინპუსთან, რკინის გზის ნაპირებზე. ჩვენმა სროლამ იძულებულ ჰყო მტერი უკან დაეწია ხოუშიჩინ-სიმაღლისაკენ. ჩვენმა ბატარეიამ დაიჭირა პოზიცია და დაუწყო სროლა მტერსა. ისე მარჯვედ ვესროდით, რომ იაპონელნი მაშინვე გაიქცნენ სენიუჩენისაკენ, თან მიეზიდებოდნენ დაჭრილებს, ცხენებსა. იარაღსა და ბარგსა. ჩვენმა რაზმმა აიღო რკინის გზის სადგური, მაგრამ წინ წაწევა ველარ შესძლო, რადგან სენიუჩენის კედლები მტერს ეჭირა. ამ დროს მდინარე სენიოკახეს მარცხენა მხრიდან მტერმა დაუწყო სროლა საბარო ზარბაზნებიდგან სადგურს, და ხოუშიჩანის სიმაღლეებს, რომელიც ჩვენ გვეჭირა. დაზვერამ აღმოაჩინა, რომ მტერს ამ ალაგს დიდი ჯარი ჰყავდა. ჩვენი ზარალი: ერთი ჯარის კაცი მოგვიკლეს, ორი დაჭრილია და ორიც უგეშოდ დაიკარგა, ექვსი ცხენიც დაგვიზარალეს. მტერს ჩვენზე მეტი ზარალი მოუვიდა. ორი იაპონელთა დრაგუნი მე-4 პოლკისა ტყვედ წამოვიყვანეთ. ერთი ჩვენი მზვერავი გუნდი 22 ივნისს ჩავიდა სოფელ ჩჟოუცზიატუნამდე და აქ მტრის მზვერავნი გაჰფანტა, წაართვა იარაღი, ცხენები და ბარგი. უღელტეხილ ჩაპანიზედ ცოტა ჯარი ჰყავს მტერს. 21 ივნისს მოწინავე რაზმი მტრისა გამოვდევნეთ ლიუტიატატირლიდან; ის გაჩქარებით უიდალინისკენ წავიდა. ჩვენმა მზვერავებმა დასინჯეს იმათი პოზიციები. ამ დროს დაიჭრა ჩვენი შვიდი ჯარის კაცი. ღამე 20 ივნისს ჩვენი სამი კაცი გავიდა ქვეითად სანდ-ლიუს; აქ გასინჯეს მტრის ბინა. როცა ხმაურობა ასტყდა, ისინი ღამის სიბნელეში მიიმალნენ. 20 ივნისს ჩვენები მიადგნენ იაპონელთა რაზმს ახანძიაპუძთან. გაჩნდა სროლა და ჩვენები უკან დაბრუნდნენ. დაბრუნებისას, ნისლის დროს, მტერი ჩვენებს გარს შემოერტყა, მაგრამ მიეშველნენ და მტერი გაარღვიეს; მაინც მოიმწყვდიეს პოდპორუჩიკი ბულიგა და 27 ჯარის კაცი. ამას გარდა დაიჭრა პორუჩიკი კნიპპერი და ერთი ყაზახი. 11 ივნისს იაპონელნი წამოვიდნენ ტრავუენზე, მაგრამ ჩვენ უკუ ვაქციეთ. 22 ივნისს ჩვენმა ყაზახებმა ადლიუტუნთან შეაყენეს იაპონელთა ორის ესკადრონის წინ წამოწევა. ამ დროს ერთი ყაზახი მოგვიკვდა. 22 ივნისს ჩუდიაპუძთან მოჰკლეს პოდპორუჩიკი ივაშკინი. მცხოვებლების თქმით, 21 ივნისს გხოვუანთან ღამის ბრძოლაში იაპონელთა დახოცილი და დაჭრილი 700-დეაო. 22 ივნისს მტერი გამოჩნდა 50 ვერსზე მუკდენიდან სამხრეთ-აღმოსავლეთის მხრივ. სროლის შემდეგ ჩვენი მცირე რაზმი წავიდა მდინარის მარჯვენა ნაპირებზე, დაგვიჭრეს ერთი ყაზახი. სიხონიანი არ დაუჭერიათ იაპონელთ, მაგრამ ახლო კი დგანან. დიდი ჯარი მტრისა ფინშუინლინის გადასავალზე დარჩა. გუშინ, 22 ივნისს, და დღეს, დაშიჩაოს მიდამოებში წვიმები არა ყოფილა, მაგრამ ძიელ ცხელა».

ტოკიო. («რეიტ. სააგ.»). 22 ივნისს სათარეშო გემი «კაიმონი» დაეჯახა წყალში ჩადგმულ ნაღმს ტალიენვანის ნავსადგურში და ჩაიღუპა.

ფუთზე თითო მან. იხდიდა ხაზინის სასარგებლოდ. რათა რუსეთში შაქრის წარმოება გაძლიერებულიყო, მ.რტო რუსეთში გასაღებას არ დასჯერებოდა და საზღვარ გარეთაც გასულიყო გასასყიდათ, მთავრობამ მიმართა შემდეგ ღონის-ძიებას: საზღვარზე გაზიდულ შაქარზე რუს მექარხნეს აქციზი უბრუნდებოდა გამორთმეულ ფულს უკან აძლევდა მთავრობა; გარდა ამისა, ყოველ ფუთზე მანეთს უმატებდა საჩუქრად, როგორც პრემიას. მაშასადამე, თითო გაზიდულ ფუთზე მექარხნეს ხაზინიდამ ეძლეოდა ორი მანეთი, რათა უფრო ადვილად შესცილებოდა ევროპიელ მექარხნეს, თავისი შაქარი უფრო მეტი გაესაღებინა იქ და რუსეთში ოქრო შემოეტანა. ამას შედეგად მოჰყვა ის, რომ 5 წლის განმავლობაში (1886—1899 წ.) საზღვარ გარეთ გაიზიდა $18 \frac{1}{2}$ მილიონი ფუთი შაქარი, რომელიც იქ 4 მანეთად იყიდებოდა თითო ფუთი. (1880 წლიდამ 1884-მდინ 5 წლის განმავლობაში, გაზიდული შაქარი 327 ათას ფუთს არ გადასცილებია). საზღვარ გარედ 4 მანეთად იყიდებოდა, შიგ რუსეთში კი ფასმა მეტად აიწია ამ გაზიდვის გამო და 7 მან. 50 კაპეიკამდინ მივიდა თითო ფუთზე. თვით მექარხნეს ერთი ფუთი უჯდებოდა დაახლოვებით 3 მან. 28 კაპ., როგორც ეს გამოიანგარიშა დეპარტამენტმა неокладныхъ сборовъ. იგივე ითქმის სპირტის წარმოებაზედაც და მასზე გაცემულ პრემიაზე. 14 წლის განმავლობაში (1877—1890 წ.) სპირტის გაზიდვაზე მის მწარმოებელთ მიუღიათ ხაზინიდამ 40 მილიონ მანეთამდე!.. გამოდის რომ სახელმწიფო შემოსავლიდამ, რომელსაც იხდის უმრავლესობა, მრავალი მილიონი დარიგებულა ქარხნების და ფაბრიკების მეპატრონეებზე,—კაპიტალისტურ წარმოების გასაძლიერებლად, მოძრავ მილიონების შესაგროვებლად უმცირესობის ხელში, რადგან ამას ითხოვდა სახელმწიფო ინტერესებიო.

ამ გვარ დახმარებით და მფარველობითა, რომელიც ეძლეოდა ახლად აღორძინებულ წარმოებას, ქარხნების და ფაბრიკების რიცხვიც, რასაკვირველია, დიდის სისწრაფით უნდა გაზდილიყო და ნამდვილადაც ასე მოხდა და ახლაც მრავლდება. თუ რა მოგებას იძლევა ეს წარმოება, რა სისწრაფით მდიდრდებიან ქარხნების და ფაბრიკების პატრონები, სჩანს შემდეგიდამ: 1887 წელს ყოველ ათ თუმანზე მოგება ჰქონია:

პეტერბურგის ფაბრიკას
Русск. бумагопрядильня 15 მ. (15%).
მოროზოვის ფაბრიკას
Товарищество мануфактуры . . . . 16 მან.
ბალინის ფაბრიკას . . 16 „
ნარვის Льнопрядильня 18 „
სამპსონიევის Бумагопрядильня . . . . . 21 „
ეკატერინგოფისას . . 23 „
რაბენენის Бумагопрядильня . . . . . . 25 „ 40 კ.
საბა მოროზოვის მანუფაქტურას . . . . . 28 „
ნევის Бумаготкацкая ფაბრიკას . . . . . 38 „
კრენჰოლმის მანუფაქტურას . . . . . . 44 „
ტორნტონის ფაბრიკას. 55 „

მეტალურგიულ ქარხნებს ზოგან 50% რჩებათ; იუზის ქარხანას კი 100% *). ასეთი დიდი მოგება იმასა ჰნიშნავს, რომ მექარხნე და ფაბრიკანტი ორ-სამ წელს ერთი ორად უნდა გამდიდრებულიყო და, მაშასადამე, მთელ რუსეთშიც სწრაფად უნდა გაძლიერებულიყო ეს წარმოება. ის, რაც ახლა ფაბრიკებსა და ქარხნებში მზადდება, ამ 30—40 წლის წინ რუსეთის უმრავლესობა თითონა ჰქმნიდა თავის სახლში,—შინ და გარედ სახმარებელ ნივთებს (ტანისამოსს, ფეხსაცმელს, ჰურჭელს, სამეურნეო იარაღს და სხვ.). შემდეგ ეს შინაური ხელ-საქმე გამოეცალა მას და თან-და-თან შეგროვ და ფაბრიკა ჲ ქარხნებში. ამ წარმოებას ხელი შეუწყო ფეხის ადგმაში და გაძლიერებაში სადამოჟნო ტარიფებმა, გარანტიებმა, სუბსიდიებმა, ხელ-საყრელ კონცესიებმა და სხვ. და რადგან ქარხნებში და ფაბრიკებში ისევ გლეხ-კაცობაა, რომ მუშაობს დღიურად, ამიტომ შეიძლება ითქვას, რომ ქარხნების და ფაბრიკების ნაწარმოები გლეხ-კაცობის ნაოფლარია, მხოლოდ მოთავედ და საქმის მწარმოებლად ფაბრიკის პატრონი გამოსულა და უფრო ბარაქიანად ასაქმებს მათ მანქანების საშუალებით და ტეხნიკურ მოწყობით; ნაოფლარს რუსეთში ჰყიდის, უდიდეს ნაწილსა თვითონ იღებს, დანარჩენს კი მუშებს უნაწილებს დღიურ ფასად *). იმავ დროს ხელოვნურად შექმნილ ვითარების მეოხებით (სადამოჟნო ტარიფით და სინდიკატებით—პირის შეკვრით მექარხნეებში) საქონლის ფასი ყოველთვის მაღლა იდგა, ძვირად საღდებოდა რუსეთის უმრავლესობაზე. ამ გვარად 30—40 წ. განმავლო... ში გლეხ-კაცობას შინაური ხელ-საქმე გამოეცალა ხელიდან და სასყიდელი გაუხდა ის, რასაც წინად თითონ აკეთებდა; გარეგან პირობებმა კი ეს სასყიდელი მეტად გაუძვირა, და ყველა ამას მოჰყვა შედეგად მილიონების გაჩენა კერძო პირთა ხელში, წარმოებამ კაპიტალისტური ფორმა მიიღო და მძიმე ტვირთად დააწვა მთელ იმპერიის უმრავლესობას, მთელის რუსეთის წარმოება განვითარდა, მთელ სახელმწიფოს შრომა უფრო ნაყოფიერი გახდა, და ეს მოხდა უმცირესობის სასარგებლოდ და უმრავლესობის, მრავალ-მილიონ გლეხკაცობის საზარალოდ, რადგან ფაბრიკს და... და ქარხნები კერძო პირთა ხ̃ვა. დიდ... შეადგენს საზოგადო კუთხს ერთს მაღ... როგორც ამას რჩება. რუმინიის სამხე... щина-ს მიხედვით ხარლამპიევმა წყლით წინავე კაცთ გასჭრა და ისე გადარჩა. ახლუკორპუსის უფროსი დაიღუპა, ჯასამ...ლი ათ...ა გამოიყვანეს. (ნ. ვ.).

—

...მელიც გაჭი... ...ცობას ძლიერი ბანკმა ქაღალდის ახალი ...მოებს და მოსცა 20.000,000 მანათისა. ...ზე ან და საად 740.000,000 მანათის ქა... ...ლი მუშაობს; ამ წლის დასა... ...0.000,000 მანათის ქაღალ... ...ყოფილა. 1 იანვრიდგან 16 ...ელმწიფო ბანკს ოქროს ფუ...

*) Р. Люксембер. ხსენებული წიგნი.

*) რუსული შაქარი, მაგალით... იქ გირვანქა 8 კაპეიკად იყიდება (...1897 წ. თუჯი კიევში ...რომ ავიღოთ, სპარსეთში გ...ბის წყალობით), ტფილისში კი 15 კაპ., ამაში 40 კაპ. საქარხნო ფასობდა ფუთი ...ოჯია, 5 კაპ. მუშის ხელ-ფასი, წარმოების ... დანარ... 40 კაპ. წმინდა მოგება მექარხნისა.

მუკდენი. უკანასკნელ დღეებში ბრძოლის ველზე ცვლილება არ ყოფილა. წვიმები თითქო შესწყდა. ხმაა, რომ მუკდენის პროვინციაში მოკრივეთა მოძრაობა დაიწყოო.

სვინემიუნდი. იმპერატორი ვილჰელმი ჩრდილოეთისკენ წავიდა სამოგზაუროდ «ჰოგენცოლერნით».

გიანგცზე. (რეიტერის სააგ.). გუშინდელ იერიშის დროს თიბეთელთა ციხეზე ინგლისელებს ერთი აფიცერი მოუკლეს და სამი ჯარის-კაცი; დაუჭრეს 4 აფიცერი და 23 ჯარის-კაცი.

ანტვერპენი. ვლადივოსტოკის ესკადრამ ჩაღუპა იაპონიის სატრანსპორტო გემები «იცუმარუ» და «ფუზენმარუ», რადგანაც სამხედრო კონტრობანდი მიჰქონდათ კობედან ჩემულპოს.

სოფია. (კორესპ. ბიურ.). მინისტრ-პრეზიდენტმა პეტროვმა განაცხა, ხმები ბალკანელთა კავშირის შესახებ ტყუილიაო. სერბიასთან პოლიტიკური დაახლოვება ჯერ შორს არისო. სერბიისა და ბულგარიის დაახლოვება ეკონომიურის ნიადაგისაა, ჩერნოგორიასთან დაახლოვება კი ეკონომიურად და პოლიტიკურად ვერ მოხერხდაო.

25 ივნისს.

პეტერბურგი. ლეიბ-გვარდიის ცხენოსან პოლკის უფროსი გორნგორსი დაინიშნა გვარდიის კორპუსის შტაბის უფროსად.

ლონდონი. ინდოეთის საქმეთა სტატს-სეკრეტარმა შროდრიკმა საზოგადოებათა პალატაში წაიკითხა ოფიციალური დეპეშა, რომელიც ამტკიცებს «რეიტერის სააგენტოს» დეპეშას ინგლისელებისაგან ციხე იონძის აღების შესახებ თიბეთში. მტრის ჯარი ხუთი ათასამდე ყოფილა, თიბეთელთა ზარალი ცნობაში არ არის მოყვანილი.

ლონდონი. საზოგადოებათა პალატა. ჯიბსონ ბოულსის შეკითხვაზე, იკისრა თუ არა ინგლისის მთავრობამ გაგზავნოს სამხედრო გემი რუსთა სამფლობელობისა და ვეშაების დაჭერის დასაცველად კუნძულზე და სჯერა თუ არა მთავრობას, რომ ასეთი მოქმედება ნეიტრალიტეტის დარღვევას არ მოასწავებს, ბალფურმა მიუგო, საქმე დავიწყეო უწყებათა და თანხმობითა როგორც რუსეთისა ისე იაპონიისა და მიტომ საერთაშორისო საკითხს არ აღძრავს ეს ამბავი. შაულსი სცდება პრიბილის კუნძულები შტატებს ეკუთვნის და არა რუსეთსა. ინგლისის გემი მიდის კომანდორის კუნძულებთან; ნახშირს წაიღებს პეტრეპავლოსკიდან. ამ საქმეს ნეიტრალიტეტის დარღვევა არ მოჰყვება, რადგან ინგლისი იაპონიისა და რუსეთის თანხმად იქცევა.

ლიაოიანი. ცნობა მოვიდა, რომ ჩვენს დატყვევებულებს კარგად ექცევიან, მხოლოდ კარგად ვერ ასაზრდოვებენ.—იაპონიის ჯარში ძრიელ არის თურმე გავრცელებული დეზანტერია და ხორველა, რადგან ხორცით ჰკვებავენ და ხალხი-კი არ არის მიჩვეული ხორცსა, ხორცით ჰკვებავენ იმიტომ რომ მეტი ძალ-ღონე ჰქონდეთ და მეტის ამტანნი იყვნენ.—კუროკის ლაშქარში მომღერალნი გააჩინეს. დაშიჩაოს ამბავი მოვიდა, რომ იაპონია არ დასდებს ფარხმალს ვიდრე არ განდევნის რუსებს მანჯურიიდანა და აღმოსავლეთ ციმბირიდან და არ გადაალახებს ზაბაიკალის ტბასაო.

ჩიფუ. (რეიტ. სააგ.) ჩინელთაგან ვიცით, რომ ვითომ 21 ივნისს იყო ბრძოლა პორტ-არტურთან. რუსებმა დაჰკარგეს ასი მოკლული და 50 დაჭრილიო. იაპონელები მიუახლოვდნენ მეზღვაურთა ბანაკს, რომელიც ისეთს ალაგას არის, რომ მფლობელობს პორტ-არტურში, [illegible]ასავალს უმთავრეს კარს. ჰგონებენ, [illegible] პორტ-არტურის ბედი იმაზედ იქნე[illegible] [illegible]ებული, ეს ბანაკიც, რომე[illegible] [illegible] მეზღვაურს უჭირავს, მიუ[illegible] [illegible] [illegible]მასაც სხვ[illegible] [illegible]არა.

[illegible] იქ იყო ჩემი [illegible] [illegible]სააგ.) აქ მყოფი და საორქვეყნო [illegible] ნე[illegible] გემი, ოთხი [illegible] და 4

[illegible]

ყველგან, ყოველთვის [illegible] წავიდა [illegible] თუ [illegible] და.

თვალწინ ოცნებით მეხატებოდ[illegible] [illegible] ტოგო [illegible] რომ დაიღუ-
და აღმაფრენის გრძნობა-გუნ[illegible] [illegible] 22 ივნისს
სამსონის ძალად მემატებოდ[illegible] [illegible] იყო, ბურუ-

[illegible]

შენი ტბილი ხმა და მო[illegible] [illegible] რუსთა ნაღმსა და
შენი ღიმილი და შემოხ[illegible] [illegible] ოფიცერი, მათ
გასპეტაკებულს საკურთ[illegible] [illegible] ნაკახაში და 19
ცისა და ქვეყნის სა[illegible]

უნტერ-აფიცერი და ჯარის-კაცი დაიღუპა, დანარჩენნი გადარჩნენო.

ჩიფუ. (რეიტ. სააგ.) იაპონელები აგებენ სიმაგრეს მგლის გორაზე პორტ-არტურიდან 5 მილის მანძილზე და იქიდან უნდათ დაუშინონ ყუმბარები ციხეს.

შანჰაი. (რეიტ. სააგ.) ჩიფუს მოვიდნენ რუსთა ლტოლვილნი, რომელთაც დაუტოვებიათ პორტ-არტური, 20 ივნისს. ისინი ამბობენ, რომ ტყუილია, ვითომ დაიღუპა რუსთა სადარაჯო გემიო.

დროებით რედაქტორი **გრ. ყიფშიძე.**
გამომცემელი **ა. სარაჯიშვილი.**

განცხადებანი

ტფილისის სათავად-აზნაურო სკოლისაგან.

მიმდინარე წლის ენკენისთვისათვის ტფილისის სათავად-აზნაურო სასწავლებელში სულ ორმოცი (40) ვაკანსია არის პირველ განყოფილებაში (7 და 8 წლის ყმაწვილისათვის) სხვა განყოფილებებში და გიმნაზიურ კლასებში არც ერთი თავისუფალი ადგილი არ არის და ამიტომ არც თხოვნები მიიღება ამ კლასებში ყმაწვილების მისაღებად.

40 ვაკანსიიდგან— 39 დანიშნულია გარედან მოსიარულებისათვის და 1 სასაზოგადოების სრულ ხარჯზე.

საზოგადოების ნახევარ ხარჯზე ჯერ არც ერთი თავისუფალი ადგილი არ არის და შესაძლებელია სექტემბერში, ხელ-მეორე გამოცდის შემდეგ, გაისხნას.

ვინც საზოგადოების სრულს ხარჯზე იქნება მიღებული, იმას არაფერი ხარჯი არ მოეთხოვება და ვინც ნახევარ ხარჯზე - უნდა იხადოს წელიწადში ათ-ათი თუმანი. ვისაც სურს მიღებული იქმნას საზოგადოების სრულ ხარჯზე, იმან უნდა წარმოადგინოს თხოვნასთან ერთად შემდეგი საბუთის ქაღალდები: ა) წლოვანობის მოწმობა, მიღებული სინოდალურ კანტორისაგან, ბ) სღარიბის მოწმობა მაზრის თავად-აზნაურობის წინამძღოლისაგან და გ) ყვავილის აცრის და ჯანმთელობის მოწმობა.

ვისაც გარედან მოსიარულეთ სურს შემოსვლა, იმისთვის საჭიროა იგივე საბუთის ქაღალდები, გარდა შეუძლებლობის მოწმობისა.

უკეთუ მთხოვნელთა რიცხვი აღემატება ვაკანსიების რიცხვს, იმ შემთხვევაში მსურველთ ადგილი დაეთმობათ წილის ყრით. წილის ყრაში მონაწილეობას მიიღებენ მხოლოდ ისინი, რომელნიც წარმოადგენენ საჭირო საბუთის ქაღალდებს და ამასთანავე ეგზამენსაც დაიჭერენ წლოვანობის შესაფერ კლასისათვის.

სკოლის გამგე კომიტეტი არ მიიღებს იმ ყმაწვილებს, რომელნიც არ წარმოადგენენ მათზე დარჩენილს წინა წლის ფულს და მომავალ სამოსწავლო წლის პირველ ნახევრის სწავლა-აღზრდის ფასსაც.

შესაძლებელია სექტემბერში, მოსწავლეების ხელმეორეგ ამოცდის შემდეგ, კიდევ გაიხსნას რამდენიმე ვაკანსია იმათთვის, ვინც სრულს საკუთარ ხარჯზე ისურვებს პანსიონში შემოსვლას, ან ნახევარ ხარჯზე.

ვინც საკუთარ ხარჯზე შემოვა პანსიონში, იმან უნდა შემოიტანოს წელიწადში ოცი თუმანი: ათი თუმანი შემოსვლის თანავე და ათიც იანვარში.

ვისაც თხოვნა აქვს შემოტანილი პირველ განყოფილებაში ყმაწვილების მიღებისა,—იმათ 31 აგვისტოსთვის უთუოდ უნდა მოიყვანონ სკოლაში ყმაწვილები ჯანმრთელობის შესამოწმებლად და ქართულ ლაპარაკში გამოსაცდელად.

თხოვნა უნდა შემოვიდეს აგვისტოს 20-მდის; ქალაქ გარეშე მცხოვრებთ თხოვნა უნდა გამოგზავნონ შემდეგის ადრესით: Въ Тифлисъ. Завѣдывающему Дворянской Школой, на Лабораторной улицѣ.

აგვისტოს 25—31 რიცხვებში ხელ-მეორე [illegible] მოხდება ზოგიერთ მოსწავლეებისა[illegible] სექტემბერს სწავლა დაიწყება-დათხოვნი[illegible] [illegible]ნებიან აგრეთვე ის გარედან მოსიარულე[illegible] [illegible]ები, რომელნიც სკოლაში მოსვლის[illegible] [illegible] არ წარმოადგენენ მომავალ 1904—1905 სამოსწავლო წლის ფულის ნახევარს. ყველა პანსიონერის მშობლებმა უნდა წარმოადგინონ თავდებნი ტფილისში მცხოვრებთაგანნი, რომელთანაც სკოლის გამგეობას შეეძლოს მიმართვა, როგორც ფულის თავ-თავის დროზედ შემოტანისათვის, აგრეთვე სხვა შემთხვევაშიაც (17—6—3)

ტფილისის ქალაქის გამგეობა

აცხადებს, რომ 28 თიბათვისათვის, დღისით, 12 საათზედ, ქალაქის გამგეობის სადგომში დანიშნულია საჯარო ვაჭრობა იჯარით გასაცემათ რიყის ექსპლუატაციისა მდ. მტკვრის მარჯვენა ნაპირზედ სიპის ქვისა და ქვიშის ამოსაღებად. პირობების შეტყობა შეიძლება ქალაქის გამგეობის სადგომში დილის 10 საათიდამ 1 საათამდე, საქმის დღეებში. (2—6—1)

ქ უ თ ა ი ს შ ი
ს. ბ. თოფურიას
სამკურნალოში,

რომელიც იმყოფება მათის უმაღლესობის პრინც ალექსანდრე ოლდენბურგელის მფარველობის ქვეშე, 75 საწოლია შინაგან, ნერვებისა, საქირურგო, დედათა და თვალით ავადმყოფთათვის, მშობიარეთა განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპიულ გამოკვლევათა კაბინეტით. გადამდებ[illegible] სენითა და სულით ავადმყოფთ სამკურნალო არ ღებულობს.

ფასი დღე-ღამეში ჰამა-სმისა და მკურნალობისათვის 1 მანათიდან 3 მანეთამდე.

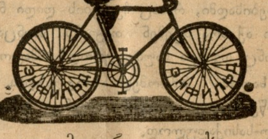

ა მ ე რ ი კ ი ს
ავტომობილები
ბენზინით მოძრავი
ველოსიპედები
ბენზინის მატორებით.

Акц. О-во „ЭНФИЛЬД“
МОСКВА, РОЖДЕСТВЕНКА № 9.
СПБ. Морская, № 30.
(10—6—10).

Feriencolonien. Colonie des vacances

„პ ა ტ ა რ ა - ც ე მ ი“-ს
საზაფხულო სამყოფი
ექიმის ვახტანგ დ. ღამბაშიძისა
მოზარდ ქალ-ვაჟთათვის

ზედ ბაკურიანის რკინის გზაზედ, ბორჯომის მახლობლად, მთა-ადგილზედ, ფიჭვნარში, 4400 ფუტის, 1300 მეტრის სიმაღლეზე.

მიიღებიან ორივე სქესის მოზარდნი ასაკით 8—16 წლამდე, სისხლნაკლები, დასუსტებული, მოქანცული, ნაავადმყოფარი, მადა-დაკარგული, ჭაობის ციებით შეპყრობილი ბავშვები და საერთოდ ისინი, ვისაც ესაჭიროება დასვენება, მოღონივრება და სხეულის გამაგრება.

წამლობა განსაკუთრებით ბუნებრივი და ჰიგიენური. მთის წმინდა ჰაერი, დასვენება, უხვი და ნოყიერი საზრდო და ყოველ-გვარი ვარჯიშობა წყლით ექიმობა და სხვ.

არ მიიღება მწოლიარე ავადმყოფი, გადამდებ სენით და ფილტვების სიჭლექით დაავადმყოფებული, არც ის, ვისაც რომელიმე მიზეზისა გამო მაღალ, მთაადგილს ყოფნა არ არგებს.

საზაფხულო სამყოფის ხანად არის დანიშნული **ორი თვე:**
15 ივნისიდგან 15 მარიამობისთვემდე.

მსურველთ გაეგზავნებათ ცალკე წიგნაკი დაწვრილებით ცნობებით მოთხოვნილებისათანავე. პირადად ანუ წერილობით შეიძლება მიმართონ ექიმს ვ. ღამბაშიძეს, თბილისს, ნიკოლოზ ზაის ქ. № 46. (15—15)

ვისაც კი გსურთ აიცილოთ გაქურდვაცა და მშვიდებული იყვეთ **იყიდეთ,** მარტო 4 მან. 90 კაპ., საიუდამო, უკეთესად შემუშავებული ავტომატიური ხმაურობის გამომწვეველი აპარატი **„ენდოლიანსი“**, მოწონებული ფინანსთა სამინისტროს მიერ № 13,884.

შეგიძლიანთ დაჰკეტოთ ყოველ გვარი სადგომი და საწყობი, ისინიც კი, რომლებიც იმყოფებიან თქვენგან მოშორებით. შეგიძლიანთ აგრეთვე წახვიდეთ სადმე დულ-გამშვიდებული, რომ არ გეშინოდეთ ქურდებისა. **„ენდოლიანსი“** აძინებს როგორც შიგნით, ისე გარეთ მყოფთაც. რაწამს დაუპატიჟებელი სტუმარი შეხება კარებს, ფანჯარას ანუ კარებს გასაღებად, აპარატი **„ენდოლიანსი“**, გარედგან შეუმჩნეველი, გამოიწვევს საშინელ ხმაურობას, მარტო თოფის წამლის აფეთქებით, საშიში არ არის. ხმაურობა ისმის სადგომის შიგნითაც და გარეთაც და აგრეთვე შორ მანძილზედაც. თუ სადგომის პატარა ზარს შეაერთებთ აპარატთან, მაშინ აპარატის ხმაურობასთან ერთად ზარი დაიწყებს წკარუნს, რომელ სადგომშიაც უნდა იყოს, და არ შეჩერდება ვიდრე სახლის პატრონთაგანი ვინმე არ შეაჩერებს.

„ენდოლიანსი“ საჭიროა საყდრებისა, სახლებისა აგარაკებში, მაღაზიებისა, ბეღლებისა, ჩარდახებისა, სარდაფებისა, მარნებისა, თავლებისა და სხვა სადგომების გაქურდვისაგან დასაცველად. როგორ ადგილშიაც უნდა იყოს სადგომი, სულ ერთია. ეს აპარატი მაგარი ნამუშავარია და ყველას ადვილად შეუძლიან იხმაროს.

ფასი გაგზავნით: ნიკელ გადაკრული აპარატი ჰყირს 4 მან. 90 კაპ., შევერცხლილი—5 მან. 60 კაპ.; ფასს დაუმატეთ 10 კაპეიკით მეტი ჰღირს, აზიის რუსეთში კი 30 კაპეიკით მეტი. ვინც ციმბირში გაიწერს, უნდა გამოგზავნოს 2 მან. ბეთ. შეიძლება ფოშტის მარკებით.

მსურველთ მოითხოვონ ამ ადრესით: Т-во „Эндолянъ“. Варшава, Милая 37/105.

გ ა ნ ს ა კ უ თ რ ე ბ ი თ ი ნ ა წ ა რ მ ო ე ბ ი ა.
(5—6—)

ფეხსაცმელი
ს.-პეტერბურგის სამექანიკო წარმოების ამხანაგობისა,
მკვიდრი, კოხტა და მსუბუქი, ქალისა, კაცისა და ბავშვისა.

აგრეთვე მსწრაფლ-მავალები და სანდალიები. ყველა ამის შეძენა შეიძლება ტფილისსა და ამიერ-კავკაიის სხვა ქალაქების **საუკეთესო** მაღაზიებში.

ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО
С.ПЕТЕРБУРГЪ

გთხოვთ ყურადღება მიაქციოთ საფაბრიკო ნიშანს.

ტყავის საქონელი
რუსეთსა და საზღვარ-გარედ დამზადებული, მრავლად არის
ს ა ვ ა ჭ რ ო ს ა ხ ლ ი ს
„ლ ე ო პ ო ლ დ ნ ე ი შ ე ლ ლ ე რ“-ის საწყობში.
ტელეფონი № 346. ერევნის მოედანი. (60—6—8).

[illegible] цензурою Тифлисъ 24 іюня 1904 г. Тип. Е. И. Хеладзе. Русск. базаръ, домъ арм. семинаріи